

30 mayıs 1929 tarihinde imza olunan Türkiye - İtalya tahkimnamesi hakkında 1/537 numaralı kanun lâyihası ve Hariciye Encümeni mazbatası**T. C.***Başvekâlet Muamelât**Müdürlüğü**Şube 1**Sayı 6/4282*

27 - XI - 1929

B. M. M. Meclisi Yüksek Reisliğine

İtalya hakimiyeti altında bulunan bazı adalarla anadolu sahili arasında kâin bir kısım adacıkların Lozan Muahedesi mucibince Türkiyeyemi yoksa İtalyayamı ait olması lâzımgeldiğini hakem kararile tayin etmek keyfiyetinin Lahaye Beynelmilel Daimî Adalet Divanına tevdiini mutazammın 30 mayıs 1929 tarihinde imza olunan Türkiye - İtalya tahkimnamesi hakkında Hariciye Vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 27 - 11 - 1929 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibe mazbatasile birlikte takdim olunmuştur.

Muktazasının ifasına ve neticesinin iş'arına müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil

*İsmet***Esbabı mucibe**

Anadolu sahillerinden itibaren üç bahri mil mesafe dahilinde bulunan adacıkların hakimiyetimiz altında kalması Lozan Muahedenamesinin olbaptaki ahkâmı muktazasından iken İtalya Hükûmetinin kara sularımız dahilinde bulunduğu halde aynı muahedenin on beşinci maddesile İtalyaya terkolunduğu tanımlı bulunan (Castellorizo) adasının tevabii üzerinde hakimiyet iddia etmesinden ve diğer cihetten Bodrum koyunda kâin Kara Ada üzerinde de İstanköyün tevabiinden olduğu ve bu tevabii kara suları dahilinde bulunsa bile asıl adalarla birlikte İtalyaya terkolunmuş bulunduğu iddiasile aynı mütalebede bulunmasından doğan vaziyet muvacehesinde dost İtalya Hükûmetile aramızda hasıl olan ihtilafın Lozan Muahedenamesinden mütevellit vaziyeti hukukiyemiz çok kuvvetli olmasına rağmen diplomasi tarikile halline imkân görülmemiştir.

Bunun üzerine iki memleket beyninde mevcut dostluk nazarı dikkate alınarak meselenin hakeme havalesi ciheti ihtiyar olunmuş ve ihtilafı mucip (Castellorizo) tevabii adacıklarla Bodrum koyunda kâin Kara Adanın Lozan mukavelesi mucibince iki devletten hangisinin hakimiyeti altında kalması lâzım geleceğinin tayini hususunun Lahaye Beynelmilel âdalet Daimî Divanına tevdi, İtalya ile cereyan eden müzakerat neticesinde takarrür etmiş ve bu hususta tanzim olunan tahkimname 30 mayıs 1929 tarihinde Ankarada imza edilmiştir.

Hükûmetimiz Yüksek Tetkiklerine arzylediği işbu tahkimnameye müteallik tanzim kılınan kanun lâyihasının tasdikının Büyük Millet Meclisinin tasyip ve kararına arzylet.

T. B. M. M.

Hariciye Encümeni

Karar № 3

Esas № 1/528

3 - XII - 1929

Hariciye Encümeni mazbatası

YÜKSEK REİSLİĞE

İtalya hakimiyeti altında bulunan bazı adalarla Anadolu sahili arasında kâin bir kısım adacıkların Lozan muahedesi mucibince Türkiyeyemi yoksa İtalyayamı ait olması lâzımgeleceğinin hakem kararile tayin etmek keyfiyetinin Lahaye Beynelmilel Daimî Adalet Divanına tevdiini mutazammın 30 mayıs 1929 tarihinde Ankarada imza edilmiş olan Türkiye - İtalya Tahkimnamesine ait kanun lâyihası ve merbutu esbabı mucibe mazbatası Hariciye Vekâleti Müsteşarı Numan Rifat Beyefendinin huzurile Encümenimizce tetkik edildi.

Hariciye müsteşarının verdiği izahatla da tebeyyün eylediği üzere İtalya Hükûmetile aramızda cari dostluğun idame ve takviyesi için mes'elerin hakeme havale edilmesinin en münasip ve salim bir tarık olduğuna Encümenimizce de kanaat hasıl olmuş ve tahkimname kanun lâyihasile birlikte tasdik edilmek üzere Yüksek Reisliğe takdim kılınmıştır efendim.

Ha. En. Reisi
Erzincan

M. M.
Siirt

Kâ
Edirne

Âza

Âza

Âza

Âz

Saffet Ziya

Zeki Mesut H. Vasiı Nusrat Sadullah M. Nuri İ. Süreyya

Türkiye Cühüriyeti Hükûmeti ile İtalya Hükûmeti Kraliyesi arasında tahkimname

Bir taraftan,

Hariciye Vekili ve İzmir Meb'usu Doktor Tevfik Rüştü Beyfendi tarafından temsil edilen Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti,

Diğer taraftan,

Tükiye Cümhuriyeti Hükûmeti nezdinde Büyük Elçisi Luca Orsini Baroni Hazretleri tarafından temsil kılınan İtalya Hükûmeti Kraliyesi,

Kastellorizo (Castellorizo) adası ile Anadolu sahilleri arasındaki kara sularının tahdidii dolayisile zuhur den mes'aili Lahaye Beynelmilel Adalet Daimî Divanına. arz ve tevdi etmeği muvafık bulmuşlar ve karalaştırmışlardır.

Zirde vaziülizma olanlar, usul ve kavaidine mutabık bulunan salâhiyetnamelerini ibraz ettikten sonra aşağıdaki tahkimnameyi kabul eylemişlerdir.

Birinci madde — Lâhaye Beynelmilel Adalet Daimî Divanından berveçhi ati mesail hakkında kararını vermesi rica olunacaktır:

1 — a : Lozan Muahedesi mucibince atideki adaların bilâ kaydüşart ve heyeti umumiyesile Türkiyeye mi veyahut bunların heyeti umumiyesile İtalyaya mı ait olmaları lâzım geldiğinin beyan olunması.

Çatal ada (Volo), Üvendire (Ochendra), Furnakya (Funachia), Katavolo (Cato Volo), Prasudi (Prasoudi), San Giorgio (Rho), Maradi, Çatulata (Tchatulata), Pigi (Pighi), Dasia (Dasya), Makri (Macri), Psomi, San Giorgio (Aya Yorgi), Polifados, Psoradya (Psoradie), İpsili, Alimentaryarya (Alimentaria), Karavola (Caravola), Ros Vuçaki (Rocci Vutchachi), Mavro Poini, Mavro Poinachi (Mavro Poinachi).

B - Divan bu adaların heyeti umumiyesini tarafeynden birine tefviz veya bunları hangi tarzda olursa olsun, iki taraf beyninde taksim eylediği takdirde bahri ve mahalli hayat icabatının siyaneti için, iki memleketin mütekabil menafii dahilinde tedabir alınması lâzım-gelip gelmediğinin ve lâzımsa ne gibi tedbirler alınması icap ettiğinin beyan olunması.

2 - Diğer cihetten Lozan Muahedesi mucibince, Bodrum koyunda kâin kara ada nâmı adacığın bilâkaydû şart Türkiyeye mi veya bu adacığın bilâkaydûşart İtalyaya mı teffizi lâzımgeldiğinin beyanı.

İkinci madde — Birinci maddede tespit olunan meseleler, işbu tahkimnamenin mevki mer'iyete vaz'ını müteakip Lâhaye Beynelmîlel Âdalet Daimî Divanına, mezkûr tahkimname tarafeynden biri veya diğeri tarafından Divan kâtipliğine ba takrir tevdi edilmek tarikle, arz olunacaktır.

Üçüncü madde — Türkiye Cümhuriyeti Hükûmeti Beynelmîlel Adalet Divanı statüsünün 35 inci maddesinin ikinci bendi ahkâmına tevfikân mezkûr Divana hakkı kazasını tanıdığını ve kararına mütavaat edeceğini mübeyyin alelusul bir beyannamenin tevdiini taahhüt eyler.

Dördüncü madde — Tarafeyn Lâhaye Beynelmîlel Adalet Daimî Divanına, statüsünün 48inci maddesi ve nizamnamesinin 33 üncü maddesi ahkâmına tevfi ki hareketle noktai nazarlarını beyan ve müddealarını teşrih eden karşılıklı muhtıralarının tevdi için kendilerine bahşedilen mühletin, Divan tarafından isdar olunacak kararnamede muayyen tarihten itibaren üç ay, icap ettiği takdirde mütemmim müddealarını da ihtiva etmek suretile aynı Hükümetlerin cevaben verecekleri mukabil muhtıralarının tevdi için, yukarıda zikrolunan ilk muhtıraların tevdi tarihinden itibaren, üç ay, ve mukabil muhtıralara karşı vaki olacak cevabı tahririler için de iki ay olarak tespitini müttefikân teklif eyliyeceklerdir.

Tarafeyn cevabı tahririlerin tevdiinden sonra bir ay müddetle Divanın emrine amade kalmak hususunda dahi mutabık bulunmaktadırlar.

Beşinci madde — Bütün usul ve muamelât Fransızca cereyan edecek ve karar bu lisan ile verilecektir.

Altıncı madde — İşbu tahkimname tasdik olunacaktır, tasdiknameler mümkün olduğu kadar sür'atle Romada teati edilecektir. Tahkimname tasdiknamelerin teatisini müteakip mevki mer'iyete girecektir.

Yedinci madde — İşbu tahkimnamede muharrer bulunmayan bilcümle hususatta Beynelmîlel Adalet Daimî Divanı ahkâm ve mukarreratı tatbik olunacaktır.

Sekizinci madde — Bundan evvelki maddenin ahkâmı ancak usule müteallik mesaili istihdaf edebilir.

Ankara da 30 mayıs 1929 tarihinde bir tek nüsha hükmünde iki nüsha olarak tanzim olunmuştur.

İmza
Dr. Tefik Rüştü

İmza
Luca Orsini Baroni

Kanun Lâyihası

1 — İtalya hakimiyeti altında bulunan bazı adalarla Anadolu sahili arasında kâin bir kısım adacıkların Lozan Muahedesi mucibince Türkiyeye mi yoksa İtalyaya mı ait olması lâzım geleceğini hakem kararile tayin etmek keyfiyetinin Lahaye Beynelmîlel Daimî Adalet Divanına tevdiini mutazammın 30 - V - 1920 tarihinde Ankarada imza edilmiş olan Türkiye-İtalya tahkimnamesi kabul ve tasdik olunmuştur.

2 — İşbu kanun neşri tarihinden muteberdir.

3 — İşbu kanunun icrasına Hariciye Vekâleti memurdur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.	Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
<i>İsmet</i>	<i>M. Esat</i>	<i>M. Abdülhalık</i>	<i>Ş. Kaya</i>	<i>Dr. Tefik Rüştü</i>	<i>Ş. Saracoğlu</i>
Mf. V.	Na. V.	İk. Y.	S. İ. M. V.		
<i>Cemal Hüsnü</i>	İçtimada bulunmadı	<i>Şakir</i>	<i>Dr. Refik</i>		

